ענבי תאלא ענבי גפן המודלת בדקל: **לחזיתא.** יולפת: **חיטי ארזנייתא.** חטין גסים: **אמרא חדתא.** על בדזל של פוטוי"ל חדש: **ונישוף.** ימשח: **לדבר אחר.** לרעת: **באלונכי פרסאי.** (ב) בנוכליות של פרסיים שמלרפין אותן במי סם המות: **דמפקיד אביתיה.** לוואה על נכסיו: **חלא לא שמז.** חומץ חזק: **מכל דבר.** שהוא טוב לו ומתוק לחיכו ואוכל ממנו כל תאוותו מביאו לידי חולי ששמו אחיזו: **הואיל ואמר מר.** שהתמרים יפין לגוף כל כך: **משחנן.** מחממות: **משנשנן.** משנשלות: **מאשרן.** נותנות כח: **ולא מפנקן.** אינן מתענגות את הגב להיות איסטניס ואע"פ שהן מתוקות: **לא שקייני.** כל משקין שאדם שותה לרפואה יש להן מנין ימיס לשתותם יש מהן ג' יש מהן ז' יש מהן י"ב: **בוגא דשפיתא דטלפחי.** מלא לגרוף מן שתיתא שם מאכל העשוי מקמח עדשים ומלח: **וגלרוך גופיה בסדיניס.** כדי שיתחמם גופו ויזיע: **וליכא דנוקמיה.** ולא יהיה אדם שיקיצנו לפי שהזיעה יפה לו: **אכול שליש.** מלא מעיך שליש ושתה שליש והנח שליש בטנך ריקם: **ולשתכעום.** וימלא בטנך כעס תעמוד על מילואך אבל אם תמלא מעיך אכילה ושתיה לכשתכעוס תבקע: **בטיבול.** לטבול (ג) בחומץ או פת ביין: **שהנאתך.** שערבה לך: **משוך ידך הימנה.** שלא תמלא את כריסך: **טיליא.** יין רע: **ויתק.** חלשות: **ריחתא.** שיש לו ריח טוב מאד: **בצפרני.** לבקרים: **הויין לו.** אם נתעברה באותו תשמיש: **בעלי רחמן.** חלשים הרבה מחמת שיש להן שרץ במוח כדאמרינן בכתובות (דף עז:): **דלא טעים מידי.** בין הקזה לתשמיש: **נכפיס.** נופלין מאותו חולי: **עויס.** קרנפ"א: **סם דלריא.** סם רפואתה של דלריא דרדרא שמה: **קורטמי** (ג) **דחוחי.** קרו"ג הגדל בקרקע מזובל בזבל הלמן: **מוריקא דחוחי.** קרו"ג הגדל בגדר של היזמי שקורין שבי"ל: **אלים.** לועס בשיניו: **בדרך ארץ.** שאין לו כח לשמש: **קפיזא.** כלי מחזיק ג' רביעיות: **ונדוקינהו.** יכתשם הדק: **לנערוסי.** בתשמיש: **פחד.** דאגה שדואג על דבר העתיד כגון טירוד מזונות או פחד אויב וקורין סיינש"א: **סחרחר.** מוקף דאגה: **אכל ועמד.** מיד קודם ששהה מעט: **העושה אופן.** כולן כאחת: **מעורס.** שם אשה: **ומיעוטן יפה.** כשיש לאדם מעט מהם יפה לגופו לרפואה וטוב שיהא לו קצת משלא יהא לו כלום: **אכל רוכן קשה.** כשיש לו הרבה: **דרך.** להלך בדרכיס: **ודרך ארץ.** תשמיש: **עושר.** מיעוטו יפה ורובו קשה שמבטלו מת"ת ומגביה לבבו: **חמין.** לרחוץ ולשתות: **נפק.** לרעת: **גדגדניות.** (ד) איילנדל"א: **שלא בזמנה.** לקמיה מפרש: **והקזת דם למטה.** היא ממעטת כפלים בכולן: למטה

ענבי תאלא במים לחזיתא ליתי שב חיטי ארזנייתא וניקלינהו אמרא חדתא ונפיק משחא מינייהו ונישוף רב שימי בר אשי עבד ליה לההוא עובד כוכבים לדבר אחר ואיתסי אמר שמואל האי מאן דמחו ליה (ה)באלונכי דפרסאי מיחייא לא חיי אדהכי והכי ניספו ליה בשרא שמינא אגומרי וחמרא חייא אפשר דחיי פורתא ומפקיד אביתיה (ו)אמר רב אידי בר אבין האי מאן דבלע זיבורא מיחייא לא חיי אדהכי והכי נשקיה רביעתא דחלא (ז)שמזג אפשר דחיי פורתא ומפקיד ביתיה א"ר יהושע בן לוי אכל בשר שור(ח) בלפת ולן בלבנה בלילי י"ד או ט"ו בתקופת תמוז אחזתו אחילו תנא והממלא כריסו (א)מכל דבר אחזתו אחילו אמר רב פפא אפי' מתמרי פשיטא סד"א הואיל (ט)ואמר מר תמרי משבען ומשחנן ומשלשלן ומאשרן ולא מפנקן אימא לא קמ"ל (י)מאי אחילו א"ר אלעזר אש של עצמות מאי אש של עצמות אמר אביי אש גרמי מאי אסותיה אמר אביי (יא)אמרה לי אם כולהו שקייני תלתא ושבעא ותריסר והאי עד דמתסי כולהו שקייני אליבא ריקנא והאי בתר דאכל ושתי ועייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה ומייתו ליה בונא דשתיתא דטלפחי ובונא דחמרא עתיקא וניגבלינהו בהדי הדדי וניכול וניכרוך בסדיניה וניגניה וליכא דנוקמיה עד דקאי מנפשיה וכי קאי לישקליה לסדיניה מיניה ואי לא הדר עילויה(יב) אמר ליה אליהו לר' נתן (יג) אכול (ב)שליש ושתה שליש (יד)והנח שליש לכשתכעום תעמוד על מילואך תני ר' חייא הרוצה שלא יבא לידי חולי מעיים יהא רגיל בטיבול קיץ וחורף (ג)סעודתך שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה (ד)ואל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לנקביך אמר מר עוקבא האי מאן דשתי טיליא חיורא אחזתו ויתק אמר רב חסדא שיתין מיני חמרא הוו מעליא דכולהו סומקא ריחתנא גריעא דכולהו טיליא חיורא אמר רב יהודה האי מאן דיתיב בצפרני ניסן גבי נורא ושייף משחא ונפיק ויתיב בשמשא אחזתו ויתק תנו רבנן (טו)הקיז דם ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין הקיזו שניהם ושימשו הוויין להן בנים בעלי ראתן אמר רב פפא לא אמרן אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה אמר רבה בר רב הונא (ו)בא מן הדרך(ט) ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין תנו רבנן (יז)הבא מבית הכסא אל ישמש מטתו עד שישהה שיעור חצי מיל מפני ששד בית הכסא מלוה עמו ואם שימש הוויין לו בנים נכפים תנו רבנן (ז)המשמש מטתו מעומד אוחזתו עוית מיושב אוחזתו (יח)דלריא היא מלמעלה והוא מלמטה אוחזתו דלריא מאי דלריא אמר רבי יהושע בן לוי סם דלריא דרדרא מאי דרדרא אמר אביי מוריקא דחוחי רב פפא אלים ובלע ליה רב פפי אלים ושדי ליה אמר אביי מי שאינו בקי בדרך ארץ ליתי ג' קפיזי קורטמי (יט)דחוחי ונידוקינהו ונישליקינהו בחמרא ונישתי (כ)אמר רבי יוחנן הן הן החזירוני לנערותי: שלשה דברים מכחישים כחו של אדם ואלו הן פחד דרך ועון פחד דכתיב [1]לבי סחרחר עזבני כחי דרך דכתיב [2]ענה בדרך כחי עון דכתיב [3]כשל בעוני כחי: שלשה דברים (כא)מתיזין גופו של אדם ואלו הן (ח)אכל מעומד ושתה מעומד ושימש מטתו מעומד (יא)חמשה קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן אכל ועמד שתה ועמד הקיז דם ועמד ישן ועמד שימש מטתו ועמד: ששה העושה אותן מיד מת ואלו הן הבא (יב)בדרך ונתייגע (כב)הקיז דם ונכנס לבית המרחץ ושתה ונשתכר וישן על גבי קרקע ושימש מטתו אמר רבי יוחנן והוא שעשאן כסידרן אמר אביי כסידרן מת שלא כסידרן חליש איני והא מעורת עבדה ליה לעבדה תלת מינייהו ומית ההוא כחוש הוה: (כג)שמונה רובן קשה ומיעוטן יפה ואלו הן דרך (ט)ודרך ארץ עושר ומלאכה יין ושינה חמין (כד)והקזת דם שמונה ממעטים את הזרע ואלו הן המלח והרעב והנתק בכייה ושינה על גבי קרקע וגדגדניות וכשות שלא בזמנה והקזת דם למטה כפלים תנא כשם שקשה למטה כפלים כך יפה למעלה כפלים אמר רב פפא

למטה

רב שימי בר אשי עבד ליה לההוא עובד כוכבים כו'. הקשה ה"ר אלחנן אמאי לא אסור לרפואות העובד כוכבים כדאמרינן (כה) בפ' אין מעמידין (ע"ז דף כו.) גבי מילדת ומניקה אפילו בשכר לפי שמגדלו לעבודת כוכבים ואור"י דשמא כדי להתחכם ברפואה שרי כדי שידע לרפואות ישראל ע"י כן (א) א"נ העובד כוכבים היה יודע שהיה בקי ברפואה זאת ושרי משום איבה או שמא לא שייך כאן מגדל בן לעבודת כוכבים כמו במילדת ומניקה (ב-ו) : **דרך ועון.** דאגת העון א"נ עונש העון: **חמשה** קרובין למיתה **אכל ועמד כו'.** משמע אפילו עושה אחד מהן בגבד מדלא קאמרינן עלה דבעינן כסדרן: דקתני

א [מיי' פ"ד מהל' דעות הלכה ב]:
ב [מיי' שם]:
ד ג מיי' פ"ד מהלכות דעות הלכה טו:
ה ד מיי' שם הלכה ו [והלכה טו]:
ו ה ו ז מיי' שם הל' יט טוש"ע א"ח סי' רמ סעיף טו:
ז ח מיי' שם הלכה ג:
ח ט מיי' שם הלכה יח:
ט י מיי' שם הלכה יט טוש"ע א"ח סי' רמ סעיף יד:
י כ מיי' שם הלכה יח:

לעזי רש"י

פושורי"ר. מעדר.
קרנפ"א. עורות, התכורצות שרירים.
קרו"ג. כרכום.
שבי"ל [שיבי"ל].
משוכה, גדר שיחים.
סיינש"א [אינש"א].
דאגה.
איילנדרא [אליינדר"א].
כוסבר.

מוסף תוספות

א. וכן משמע, מפני שלא היה בקי ברפואות עשה כן. תוס' ע"ז כו: ד"ה לאפוקי. ב. [ד"]התם שייך טפי מגדל בן לע"ז. תוס' הרא"ש ועי"ש שמביא מרש"י במס' ע"ז דף כו: דבשכר שרי.

מסורת הש"ס

א) [גי' הערוך ערך לגך בלונכי פי' המוסף שכן בלשון יווני קורין לרומח לונכין], ב) [ע"ז יב:], ג) [ל"ל שמגז כ"ה בדפו"ר ומשמעות רב שרילא גאון סי' שעו' חלא שמגן ופי' שהוא מיבה פרסות ומשמעותה מין חומץ חריף מאוד.], ד) בכת"י נוסף: שמן, ה) כתובות י:, ו) ברכות לב., ז) [קדושין לא: וש"נ], ח) בערוך ערך פלק נוסף: וסלקו ליה ופי' ואוסרין אותו, ט) בכת"י ובערוך ליתא תיבות והנח שלים, י) כתובות עז: נדה יז., יא) ס"א בלהריס, יב) [מסכת כלה], יג) [ל"ל אלריא פי' מפהק ערוך ערך פהק], יד) ל"ל דחרי. רש"ש, טו) שבת קיח., עז) [בתוספת אליהו רבה אימא מתישין וכ"א בערוך וכע"ין], יז) שבת קכט:, יח) בכת"י מן הדרך, יט) [מס' ד"א רבה פ"ז ברכות לד. ע"ש], כ) פי' רומח, כא) ל"ל שמגז, כב) [ל"ל פת בחומץ], כג) בדפו"ר דמורי, כד) ברש"י בע"י נוסף: כמו זרע גד, כה) בדפו"ר כדאמרי, כו) [וע"ע תוס' ע"ז כו: ד"ה לאפוקי],

תורה אור השלם

1. לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבְנִי כֹחִי וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אִתִּי: תהלים לח יא
2. עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי: תהלים קב כד
3. כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹחִי וְעַצְמֹתַי עָשֵׁשׁוּ: תהלים לא יא

גליון הש"ם

גמ' אכול שליש ושתה שליש וכו'. עי' נדה דף כד ע"ב תד"ה אכילתו:

מוסף רש"י

זיבורא. פירעא (ע"ז יב:). **דחלא שמגז.** חומץ חזק מיגר"א בלע"ז (שם). **ומשחנן.** מחממות, ומשלשלן. שלשול, ומאשרן. מחזיקות כח כמו (ישעיה ח) אשרו אמון, ולא מפנקן. אינן מרכות אסטניסא על הלב, וכולן לשבח (כתובות יז:). **אש גרמי.** מוליי"ר בלע"ז (ברכות לב.). **ויתקין.** אלשיס (כתובות עז: נדה יז.). **בעלי ראתן.** שכן יש לו במוחו (שם) אלשיס יותר מדי שיש להם שכן במוחם (נדה יז.). **הן הן החזירוני לנערותי.** הרפואות האמורות למי שאינו בריא בתשמיש, לאחר שזקנתי החזירוני אותן רפואות לנערותי לתשמיש (שבת קיא.). **אכל ועמד.** מהר לעמוד פתאום אחר שאכל שובעו (שם קכט:).

דקתני אין בדבריו האחרונים כלום. [א] מייתור הלשון דייק דהוה ליה למימר הרי אלו יכתבו ויתנו מי נמי דייק מדלא תנא אין לריך לבודקו פעם שניה דהוה משמע שממתינים מיהא על שישתפה: **ומי** אמר רבי יוחנן הכי והא אמר שמואל שחט בו **שנים בו'.** וא"ת השתא דמדמי ליה לאחזו קורדייקוס תקשי ליה מתני' דקתני מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום והכא בשחט בו שניס ואמר כתבו הרי אלו יכתבו ויתנו י"ל דהא פשיטא דבשעה שאמר [ב] כתבו אכתי דעתא לילותא היא ולא דמי לאחזו קורדייקוס אבל קודם [ג] שיכתוב וינתן יתחלט ויתקלקל ועל שעת נתינה נראה לו לדמות לאחזו קורדייקוס [ג] וקשה לרבי יוחנן דאמר אין כותבין ונותנין עד שישתפה הקשה הרב רבי אלחנן דאמאי פריך לרבי יוחנן לריס לקיס נמי תיקשי דהא טעמא דריס לקיס באחזו קורדייקוס משום דסמיה [ד] בידיה והכא דאין סמיה בידיה מודה ר"ל דאין כותבין ונותנין דמדמי ליה לשוטה ולספרים דלא גרסי ומי אמר רבי יוחנן הכי א"ס דפריך לתרוייהו אי נמי נקט רבי יוחנן משום דקאמר בהדיא אין כותבין [ד]:

ורמז ואמר כתבו גט לאשתי. כגון שאמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו ושמא אין לריך לבודקו כמו במתניתין משום דאית ביה דעתא לילותא כדאמרינן בסמוך: **התם דעתא צילותא היא.** לא ידע רבינו יצחק עד מתי יחשב דעתא לילותא דליכא למימר דבדקוהו בשעת נתינת הגט דאם כן לא הוה פריך מידי לרבי יוחנן ושמא עד שיודע שנטרפה דעתו יחשב דעתא לילותא ובגט שכיב מרע אומר ר"י דלריך ליזהר שלא יתקלקל בין כתיבה לנתינה דאם נתקלקל בינתיים אפילו נתפקח בנפוף אין מועיל אפי' לריס לקיס דהא לא סמיה בידיה ופעמיס ששכיב מרע אינו בדעתו ומספקא אי חשבינן ליה כשוטה או שמא תוגבא בעלמא הוא דנקטיה וכיון דמי [ה]: **ואי סלקא דעתך חי הוא אמאי מעידין כו'.** דסלקא דעתך דמעידין עליו שכבר מת קאמר ומשני אי וסופו למות לאלתר קודם שיתירוה כ"ד ליגשא: **אלא מעתה יהא גולה על ידו.** לשמואל [ו] פריך דכיון דקאמר דמת לאלתר היה לו לגלות ולאו אשינויא דחי הוא וסופו למות פריך דכ"ש אי חשבת ליה כבר מת דקשה טפי דקס"ד דגלות תלי במת לאלתר ואם לא מת לאלתר אינו גולה דס"ד דבהכי תלי דלישנא דכתיב גבי גלות ויפל עליו וימות (במדבר לה) משמע ליה לאלתר [ז] אע"פ שבמזיד חייב אפילו לא מת לאלתר יש חילוק בין מיתה לגלות כדמפלגי בגלות בין דרך ירידה לדרך עליה ובמזיד אין שום חלוק ולית ליה השתא הא דפריך באלו נערות (כתובות דף לג:) ממאי דבמזיד ונקה המכה מקטלא ודלמא בשוגג ומאי ונקה מגלות דמשמע דחייב גלות אפילו לא מת לאלתר [ח]: **חיישינן שמא הרוח בלבלתו.** דווקא בגלות חיישינן להני טעמי אבל במזיד לעולם חייב [ח] ושמא יש שום דרשא גבי גלות [ט] כמו שיש חילוק בין גלות למיתה לענין דרך ירידה ועליה והא דמשמע באלו נערות (גס זה שם) כי מוקי ונקה המכה אשוגג [י] דחייב גלות אפי' לא מת לאלתר מיירי בביתא דשישא וכגון דלא פירכס: **בביתא** דשישא **או דלא פירכס.** מר חשיב בלבול הרוח קירוב מיתה יותר מפרכוס ומר חשיב פרכוס קירוב מיתה יותר מבלבול הרוח ותרוייהו בעו שימות מחמת הרוחא ולא מחמת דבר אחר אי נמי מר חשיב פירכוס מחמת רוגא דכל אדם דרכו לפרכס מחמת שחיטה ומר חשיב בלבול רוח מחמת רוגא משום דאתי ממילא אי נמי לא פליגי הני ליסני ואינו חייב אלא בביתא דשישא ולא פרכס והש"ס מפרש נפקותא בין הנך טעמי: (שייך לעיל דף סז:) **בודקין אותו שלש פעמים.** פי' שלש פעמים על לאו ושלש פעמים על הן דהיינו ששה פעמים בין הכל וכגמרא דקאמר ויחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן ניבעי תרוייהו דתרוייהו בעינן כדפירשנו אלא כלומר ובחד מהן או בלאו או בהן אינו בדעתו וי"ס דל"ג אי נמי [יא] ובדיקה זו מפרש בירושלמי (דפיקרין ה"ל) כילד בודקין לאו והן אומרים לו נכתוב גט לאשתך אומר הן לאמך אומר לאו לבתך אומר לאו כו': **דבי** רבי ישמעאל תנא. אין נראה לומר דפליגי [יב] דבדיקה דמתני' למה לא מועיל אלא דקתני בדיקה עדיפא טפי [יג] הכי דליכא למימר ביה דשיחיא דלאו לאו או דהן הן נקטיה שהיא חכמה גדולה כיון שאינו טועה בין ימות החמה לימות הגשמים אפילו בעינן שלשה לאו ושלשה הן סירוגין לא בעי: **וניחוש שמא** קרירות אחדיה. ולמה לנו לחושבו כשוטה [יג] ונאמר שאינו גט ונעגן אשתו חנם [יד]: אלא

למטה למטה מן הביצים למעלה למעלה מן הביצים וכשות שלא בזמנה תנא כשם שקשה שלא בזמנה כך יפה בזמנה אמר רב פפא זמנה תמוז שלא בזמנה טבת יומי ניסן ויומי תשרי לא מעלו ולא קשו: אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים כלום: אר"ש בן לקיש כותבין ונותנין גט לאלתר ור' יוחנן אמר [א] אין כותבין אלא לכשישתפה מ"ט דר"ל דקתני אין בדבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך אין בדבריו האחרונים כלום דלכי מתציל לא צריך למיהדר אימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה במאי קמיפלגי ר"ל מדמי ליה לישן ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה ור' יוחנן נמי לידמיה לישן ישן לא מחוסר מעשה האי מחוסר מעשה ור"ל נמי נידמייה לשוטה שוטה לא סמיה בידן האי סמיה בידן [ב] בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא ומי אמר ר' יוחנן הכי [ג] והאמר רב יהודה אמר שמואל [ד] שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו ותניא [ה] [ג] ראוהו מגויד או צלוב על הצליבה ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו הכי השתא התם דעתא צילותא היא וכחישותא הוא דאתחילה ביה הכא דעתא שגישתא היא ומי אמר שמואל הכי והאמר רב יהודה אמר שמואל [ד] שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעידין עליו ואי ס"ד חי הוא אמאי מעידין עליו [ה] אמרי חי הוא וסופו למות אלא מעתה יהא גולה על ידו אלמה תניא [ו] שחט בו שנים או רוב שנים ה"ז אינו גולה הא איתמר עלה א"ר הושעיא [ז] חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא קירב את מיתתו מאי בינייהו [ח] איכא בינייהו דשחטיה בביתא דשישא ופירכס אי נמי דשחטיה [ט] בברא ולא פירכס: נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך כו': וליחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן נקטיה א"ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאמרינן ליה בסירוגין וליחוש דלמא שיחיא דסירוגין נקטיה [י] דאמרינן ליה חד לאו ותרין הן ותרין לאו וחד הן דבי רבי ישמעאל תנא [יא] אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה מאי ניהו אילימא [יב] גלופקרי וסדיני ליחוש דלמא קורא אחדיה א"נ חמה אחדיה אלא

למטה מן הביצים. כמו בראגליו ובשוקיו: **למעלה מן הביצים.** בכתפיס ובצואר ובקילבוסס: **כותבין ונותנין גט לאלתר.** ואפילו בתוך חוליו הוא"ל ואמר קודם לכן ולא אמרינן שוטה הוא ואינו יכול לגרש: **אימלוכי ביה.** ליטול רשות: **הא מחוסר מעשה.** שלריך רפואה בשרא קומקא לגומרי: **לאו סמיה בידן.** אין סס רפואתו בידינו: **מגויד.** מחותך בחתיכות. לשון גודו אילנא (דניאל ד): **לילותא היא.** לילותא היה דעתו אלא שכחש כחו מלהוציא דבר בפיו: **שגישתא.** תרגום של מהומה [ו] כלומר דעת מבולבל: **ומי אמר שמואל.** שחט בו שניס כותבין גט לאשתו אלמא גט מחייס הוא: **מעידין עליו.** שמת להשיא את אשתו: **חי הוא.** וגיטו מחייס אבל סופו למות לכך מעידין עליו לאחר זמן להשיא את אשתו היכא דלא גירשה: **אלא מעתה.** הואיל וסופו למות: **יהא גולה על ידו.** השוחטו בשוגג: **הרוח בלבלתו.** ואלמלא הרוח לא מת: **הוא קירב את מיתתו.** על ידי שפירכס ומצא שלא הרגו זה אבל מכל מקום סופו למות: **שיחיא דלאו לאו נקטיה.** חולי של שגעון המלמדו תמיד להרכין ראשו בהרכנת לאו או הין ואינו משיב על דברי שאלתה: **שיחיא.** השתחויה: **בסירוגין.** ממתינין בין הרכנה לשאילה שעה וחוזרין ושואלין לו אותה שאילה עצמה: **שיחיא דסירוגין.** לשחות ולהרכין בענין זה לשעות: הכי גרסינן **חד לאו ותרין הין ותרין לאו וחד הין.** דכי הך שיחיא לא נקטיה: **אומריס לו.** כשבודקין אותו על לאו שואלין לו אם מבקש דבריס הראוין לו בימות החמה ועכשיו ימות הגשמים: **גלופקרין.** קוט"א בלע"ז: **וסדיני.** אם יכשיהו בסדיני פשתן בימות הגשמים: **דלמא קורא אחדיה.** בימות החמה ואע"פ שמשיב הין על הגלופקרין לאו שוטה הוא:

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכא סעיף ב בהג"ה:
יב ב ג [מיי' שם הי"ג] טוש"ע שם סעיף ח:
יג ד ה מיי' שם פי"ג הלכה ח סמג שם טוש"ע אה"ע סימן ח סעיף ג:
יד ו ז ח מיי' פ"ה מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה ב:
טו ט י מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכא סעי' ה:

מוסף רש"י

סומקא. כחוט (לעיל סז:). **מרקא.** מזוג במיס הרבה (שם).

מוסף תוספות

א. תמהני, היכי דייק מיניה ר"ל מלתיה, דהא לר' יוחנן נמי אין בדבריו האחרונים כלום וכו'. ר"ן. ב. מגויד ושחוט. תוס' הרא"ש. ג. ואפ"ה כותבין ונותנין הגט, דכל כמה דלא מאית, אדמיזה קמייתא סמכינן, דמדמינן לי' לישן. תוס' הרא"ש. ד. ומשני התם דעתיה צילותא היא, ואפי' כשהוא הולך ומתקלקל, אלא דכחישותא הוא דאתחלה ביה מחמת קירוב מיתה, אבל קורדיקוס מעיקרא דעתא שגישתא היא. תוס' הרא"ש. ה. משום דלא מחוסר מעשה, דרגיל שתחיישב דעתו מאליו. תוס' הרא"ש. ו. דאמר מעידין עליו. תוס' הרא"ש. ז. אבל שמואל אמר מעידין להשיא את אשתו לאלתר ולא חיישינן שמא תנשא קודם שימות, אלמא פשיטא ליה שימות לאלתר, א"כ אמאי אינו גולה. תוס' הרא"ש. ח. אע"פ שבלבלתו הרוח, דהא אפי' מצמצם בתוך המים וכפתו לפני ארי, חייב. תוס' הרא"ש. ט. דגבי גלות כתיב ויפל עליו וימות דמשמע מה שהפיל עליו גרם לו המיתה ולא דבר אחר. אע"ג דבמזיד כתיב מכה איש ומת, לא משמע לי' דמן הכאה דוקא מת. א"נ, גבי גלות כתיבי קראי טובא, ומיתורא קא דרשינן. תוס' הרא"ש. י. שחובשין אותו ואם ימות יגלה. תוס' הרא"ש. יא. והיא הגירסא הנכונה לפי ששלשה פעמים דקתני במתני' לאו ג' פעמים של לאו לבד או של הן לבד קאמר אלא ג' הן וג' לאו שהן ששה. רשב"ם. יב. דבי רבי ישמעאל אבדיקה דמתניתין דמצריך לבדוק בענין הגט כדמפרש בירושלמי. מרדכי. יג. כי בעי גלופקרי. תוס' הרא"ש. יד. היה לנו לבדקו בדברים אחרים כדי שלא לענן את אשתו דאפשר דבבדיקה זו אנו מענגין אותה שלא כדין. תוס' הרא"ש.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חיישינן. עי' שבועות ל' לד ע"א תוס' ד"ה על פי שניס עדיס:

הגהות הב"ח

(**א**) תוס' ד"ה ומי אמר וכו' משום דסמיה בידן והיכי דאין סמיה בידן מודה: (**ב**) ד"ה בודקין וכו' לאמר אומר לאו לאשתך אומר הן לאחותך אומר לאו לאשתך אומר הן לבתך:

לעזי רש"י

קוט"א [קו"ט]. מעיל.

פסקי רי"ד

אמר כתבו גט לאשתי ואחזו וכו' ר"ל אמר כותבין ונותנין לאלתר ור' יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה מ"ט דר"ל דקתני אין דבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך אין דבריו האחרונים כלום דלכי מיתציל לא צריך מיהדר ולאימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה במאי קמיפלגי ר"ל מדמה ליה לישן ור' יוחנן מדמה ליה לשוטה וקי"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן: איני והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתו הרי אילו יכתבו ויתנו הכי השתא התם מעיקרא דעתא צילותא היא וכחישותא הוא דאתחלא ביה הכא דעתא שגישתא היא ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים מעידים עליו [וכשני] חי הוא וסופו למות: נשתתק בודקין אותו ג' פעמים וניחוש דלמא שיחיא דלאו לאו או דהין הין נקטיה אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאמרין ליה בסירוגין חד לאו ותרי הין תרי לאו וחד הין דבי ר' ישמעאל תנא אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה מאי [ניהו אילימא] גושפקי וסדיני וניחוש דלמא קרדה אחדיה או חמה אחדיה אלא בפירי.

(**ג**) לעיל סז:, (**ד**) יבמות קכ:, (**ה**) [תוספתא רפ"ב], (**ו**) רש"י בימנות דף קכא. גורס בדברא, (**ז**) ס"ל גושפקר [בערוך ערך נשפך גורס גושפקי פי' הן גלופקרין], (**ח**) [דברים כח], (**ט**) ל"ל שיחתו ויתנו. רש"ש, ולשון הרשב"א בין לאותה לכתיבה או לנתיבה, (**י**) [וע"ע תוס' כתובות לג: ד"ה דלמא ותוס' יבמות קכ: ד"ה אלא מעתה וד"ה חייבינן ותוס' שבועות לד. ד"ה על פי], (**יא**) פי' בין כל פעם אומרים לו לאשתך ואומר הן, (**יב**) תיכף הכי ליתא בדפו"ל והרש"ש מגיה שלא"ל דבהכי ליתא,